

Det svenske Ungdomsarbejde.

Jordbrukare Ungdomens Förbunds-rörelsens mål och arbetsmetoder.*)

Av Sigurd Örjangård, Stockholm.

Den svenske bondens ställning i samhället.

Sverige har varit ett bondeland och är på god väg att bli ett övervägande industriland. Det är inte fullt ett århundrade sedan 4/5 av Sveriges folk tillhörde yrkesgruppen jordbruk med binäringar. För ett årtionde sedan var yrkesfördelningen sådan i avrundade tal att av 10 svenskar 4 tillhörde jordbruket, 4 industri och hantverk och 2 övriga yrken eller med andra ord: 4 skulle producera livsmedel, 4 andra förnödenheter, de övriga 2 skulle sköta varuförmedlingen, kommunikationerna och administrationen. Så raskt har utvecklingen gått på det sista årtiondet att f. n. av de 10 svenskarna 3 syssla med jordbruk, 4 med industri och 3 med övriga yrken.

Man kan nu fråga sig, om denna utveckling betyder, att jordbrukets roll i det svenska samhället blivit allt mindre. Det kan ju vid ett ytligt betraktande synas så, men i själva verket är det väl snarare tvärtom. *Ju färre jordbrukarna bli i förhållande till andra yrkesgrupper, desto mer kommer varje enskild jordbrukare att betyda för samhället.* Detta är ju uppenbart fallet i närvarande tid, då landets behov av livsmedel måste fyllas inom landet. Under det att jordbrukarfolket minskat, inte bara relativt, d. v. s. i förhållande till andra yrkesgrupper, utan även absolut, har jordbrukets produktion av brödsäd och animaliska produkter betydligt mer än fördubblats. Detta tack vare den rationalisering inom jordbruket, som ägt rum och

*) Efter Foredrag ved Landsudvalget for landøkonomisk Ungdomsarbejdes Ungdomsledermøde i Aarhus den 12. September 1945.

alltjämt fortfar. För 100 år sedan hade 8 jordbrukare att förse sig själva och 2 andra svenskar med livsmedel. Nu har 3 jordbrukare att utom sig själva förse 7 andra svenskar med livsmedel. Och det märkliga är att detta går bättre för de 3 än det förut gick för de 8.

Misstron mot jordbruket.

De, som under de sista 50 åren växt upp i jordbrukarhem, insöpo med modersmjölken en stark misstro mot jordbruket som framtidsyrke för begåvad och framåtsträvande ungdom. Industrin bröt fram med styrkan av en vårflod och inte endast drog åt sig kapital utan mobiliserade för sin räkning brorslotten av folks företagaranda och intresse. Exploateringen av alstringskraftig, jugfrulig jord i andra världsdelar medförde för vårt jordbruk låga produktpriser och skuldsättning. Om jordbruk i Sverige inte lönar sig, så spelar det mindre roll, tycktes man mena. Vårt land är skapat att bli ett industriland. Världsmarknaden är mättad av billiga livsmedel, och vår exportindustri kan inte bli konkurrenskraftig utan dessa billiga livsmedel.

Ungdomén, som inte var insatt i de handelspolitiska problemen, förstod dock lätt de enkla realiteter, som konstituerade *dess egen livsföring och framtid*: städerna gävo högre löner och kontanta löner, lättare arbete och arbete med större socialt anseende, billiga läroanstalter og utbildning, tillträde till nya, rika kulturella tillgångar, mera fritid och förströelse. Tråkigheten på landsbygden blev benämningen på den olustkänsla, som under olika tider mer och mindre starkt varit rådande på landsbygden under dessa årtionden och som haft sin rot i jordbrukets ekonomiska trångmål och i lantungdomens andliga isolering, en isolering som i hög grad främjades av laga skiftets genomförande.

Vi har aldrig kunnat beteckna flykten från jordbruket som fanflykt, men väl som ett välsignat tecken på vår jordbrukarungdoms framåtanda och den strävan efter bättre förhållanden, som väl dock utgör grundvalen för allt framåtskridande. Men vi sågo samtidigt att ungdomens initiativ och framåtanda

kommit att få en felinriktning. Ungdomen höll på fel häst. Vi trodde att en stark industri skulle bygga inte främst på en oviss export utan på ett ekonomiskt starkt jordbruk. Jordbrukarfolket representerar en betydande del av landets Befolkning. Den borde bli avnämare för massor av industriens alster, om blott kapital finnes. Behovet av lantbruksmaskiner är stort, av byggnadsmateriel, elektriska anläggningar och tusen andra ting. Ett starkt jordbruk, en stark industri borde stå på vägs skyltarna för de tvenne jämsides löpande vägar, som leda mot vårt lands framtid.

Jordbrukarungdomens uppgifter.

Den Omgestaltung av vårt samhälles struktur, som sålunda ägt rum i och genom industriens genombrott, förändrade på ett genomgripande sätt landsbygdens liv. Arten av denna förändring betecknas i ekonomiskt hänseende enklast med övergången från natura- till penninghushållning, en ekonomisk omvälvning sålunda. Jordbrukaren hade hittills producerat varor för direkt tillfredsställelse av familjens behov. Nu blev kapitalet i samhällets liv en faktor av förut ej anad betydelse, och jordbrukaren såsom förvaltare av kapital, jord, byggnader, djur — måste följa med i utvecklingen och göra sitt kapital ränte- och vinstbärande. Han måste frambringa pengar såsom driftsresultat. Han tvangs att rationalisera driften, kalkylera och bokföra.

Läget på världsmarknaden — influerat av exploateringen av de väldiga områdena jungfrulig jord i Amerika — försvårade jordbrukets läge, men blev på samma gång en hävstång för den nödvändiga rationaliseringen. Emigrationen och inom landet överflyttningen av betydande massor av jordbrukets folk till industri, handel och allmänna yrken minskade snabbt tillgången på arbetskraft vid jordbruket. Ett reducerat antal yrkesutövare ställdes att lösa problemet att tillfredsställa livsmedelsbehovet hos en befolkning, som på 100 år fördubblades. Det stod snart klart, att framför allt två vägar måste beträdas för att nå målet — jordbrukarfolkets trygga bärgning och en för landet betryggande livsmedelsproduktion. De vägarna voro:

teoretisk-praktisk skolning av landsbygdens ungdom, de blivande jordbrukarna, och ekonomisk samverkan bland yrkets utövare. Tanken att skolutbildning var behövlig för jordbrukaryrket vann ytterst långsamt terräng, och jordbrukets ekonomiska organisationer krävde årtiondens födslovånda. Det gällde att kalla ungdomen, morgondagens jordbrukare, till handling.

Industriens genombrott betecknade även

en kulturell omvälvning.

Den gamla allmogekulturen trängdes hastigt undan av den nivellerande internationella stadskultur, som utan rötter i svensk jord, dock hade förmåga att genomsyra hela landet, även landsbygden. Ekbuffé, silkesstrumpor och schlagers ersatte hemmets och bygdens hemslöjd och spelmansmusik. Sedvänjor och tänkesätt undergingo en förändring, en „modernisering“, låt vara att denna process försiggick i avsevärt långsammare takt. Lantungdomen, framför andra bärare av de ärvda traditionerna, kom att stå trängd mellan å ena sidan dessa traditioner, med vilka den ännu kände sig höra hemma, å andra sidan den nya tidens livsformer, för vilka man innerst inne stod främmande, men som ambitionen rent av bjöd att acceptera. Ty man skulle väl följa med sin tid. Ungdomen på landet kände sig „ur spelet“, „bakom“, „från landet“ och fick mindervärdeskänslor. Man kunde iakttaga en andlig hemlöshet, som spred olust och som var en av de båda huvudfaktorerna — den andra var jordbrukets ekonomiska och organisatoriska trångmål — som konstituerade „tråkigheten på landsbygden“ och förorsakade den flykt från jorden, som ännu pågår och av i stort seft samma orsaker. Laga skiftet visade sig ha ett Janusansikte, i det att detsamma utom de avgjorda och nödvändiga förbättringarna av ägoförhållandena åstadkom en andlig isolering, som utgjorde en skarp kontrast mot det forna bylivets gemensamhet i arbete, i helg och högtid.

Utifrån dessa förutsättningar blev lantungdomens uppgifter efter hand allt klarare skönjbara. De kunde ha formulerats så, att på grundvalen av ett mångsidigt teoretiskt-praktiskt bild-

ningsarbete under genomförd organisatorisk samverkan arbeta för jordbrukets tekniska och ekonomiska utveckling och lantlivets kulturella höjande.

J. U. F:s mål.

Då Jordbrukare-Ungdomens Förbund (J. U. F.) för 25 år sedan år 1918 bildades formulerades dess mål sålunda: att väcka och stärka jordbrukarungdomens håg och höja dess duglighet för jordbrukarens yrke samt att sålunda, till fromma för vår modernärings sunda och ostörda utveckling, motarbeta „flykten från landet“.

Meningen var att samla både den uppväxande ungdomen till för den nyttig och fostrande sysselsättning och den vuxna ungdomen till ett bildningsarbete. Arbetsprogrammet måste sålunda bli mångsidigt och är i förbundets stadgar angivet på följande sätt.

J. U. F.-rörelsen vill

befrämja inhämtande av hembygds-kunskap, särskilt i syfte att öka ungdomens kärlek till hembygden, dess natur, minnen och kulturvärden;

väcka intresse för och bibringa insikt i jordbrukareyrket, särskilt genom att under sakkunnig ledning utveckla ungdomens självverksamhet i egna ekonomiska jordbruksföretag, hushållsarbete och smärre jordbruksförsök ävensom genom anordnande av tävlingar i växtodling, plöjning, mjölkning, hemslöjd och andra arbetsgrenar inom jordbruket och lanthemmet;

lära ungdomen sparsamhet och att på ett för framtiden nyttigt sätt använda de inkomster, som förvärvats genom eget arbete;

hos ungdomen söka väcka intresse och håg för studie- och föreläsningverksamhet, ekonomisk föreningsverksamhet, jordbruks- och trädgårdskurser, ävensom för sociala uppgifter såsom hjälp åt åldringar och sjuka o. dyl.;

söka samarbete med folk- och fortsättningsskolor samt landsbygdens ungdomsskolor;

väcka intresse för allmängagnande verksamhet, såsom skogsplantering, djur- och naturskydd, fiskevård, jaktvård, brandskydd, förskö-nande av allmänna platser m. m.;

söka bevara och öka lantlivets skönhetsvärden särskilt genom hemkulturens höjande ävensom genom befordrande av sunda och förädl-lande nöjen samt

fysiskt fostra och stärka ungdomen genom gymnastik, lek, idrotts-övningar, bad och friluftsliv.

När förbundet började sin verksamhet stod jordbruket lågt i kurs, inte minst bland jordbrukets egna utövare och särskilt bland begåvad och framåtsträvande ungdom. Ungdomen sökte sig bort från jorden och detta av många skäl men kanske främst därför att jordbrukaryrket inte betraktades som ett framtidsyrke i ett land som allt mera blev ett industriland. Andra yrken gävo snabbare och bättre utkomst och större socialt anseende.

Men det kunde inte vara lyckligt, att lantungdomen, då den valde levnadsbana, skulle mena: "jag är begåvad och kan skapa mig en god framtid — alltså går min väg bort från jorden" eller "jag duger nog inte till annat än jordbrukare — alltså stannar jag hemma". Vi sågo i jordbruket inte bara det härligaste bland yrken, vi sågo det också som den för landet betydelsefullaste näringen och vår plikt var att i vår mån medverka till att jordbrukets folk finge ekonomisk likställighet med andre yrkens utövare. Vi voro revolutionära nog att mena, att bondhustrun borde ha badrum och vattenledning, då hennes dotter, hembiträdet i stan hade det. Vårt mål skulle inte vara *det negativa*: att motverka flykten från jordbruket, framför allt inte genom förespeglingar och romantiska lovsånger, utan *det positiva*: att göra jordbruket till ett lockande yrke för begåvad ungdom med företagsamhet och framåtanda.

Det var en social uppgift, ty den gällde samhällets struktur och hälsa, det var en ekonomisk uppgift och en kulturell. J. U. F. blev en starkt fackligt betonad ungdomsrörelse. Ty främst var det jordbrukets ekonomi vi hade att ta sikte på. Hur avgörande än den ekonomiska föreningsrörelsen och det politiska maktspelet är och kan vara för jordbrukets ekonomiska läge, så ligger dock själva grundvalen och förutsättningen för en gynnsam utveckling i lantungdomens, de blivande jordbrukarnas bildningsarbete. I detta bildningsarbete var det därför naturligt, att yrkesutbildningen måste komma i främsta rummet. Det är märkligt och betydelsefullt, att bildningsarbetet för jordbrukarungdomens del kan börja redan i 12-årsåldern tack vare den naturliga utgångspunkt som det fäderneärva yrket utgör. Den unges intresse väves spontant in i

yrket genom den ständigt löpande skyttel som årets växlande arbeten i hemmet utgöra. Genom klubbarbetet inte blott uppövas den manuella färdigheten utan vaknar snabbt behovet att tänka jordbruk, att söka kunskaper för att nå ett gott resultat. Detta sökande sker genom samtal med ungdomskonsulenten och genom att leta i böcker efter de anvisningar, som vid olika tillfällen behövas. Den s. k. nya skolan söker stimulera eleverna till självverksamhet i studiearbetet. Det går bra inom vissa ämnesområden, sämre inom andra. Här, i klubbarbetet, är pojakens eller flickans sunda och riktiga åstundan att få ett gott ekonomiskt resultat av sin odling eller djuruppfödning den naturliga och på intet sätt konstlade drivfjädern. Den blir inkörsporten till ett verkligt studiearbete som börjar vid 12 år och fortgår genom hela livet.

Studiearbete med praktiskt-ekonomiska resultat.

En stark stimulans för lantungdomens studiearbete ligger däri att detta omedelbart kan ge och ger resultat av ekonomisk betydelse för hemmet och bygden. Klubbungdomens insats har för många bygder betytt introduktion av köksväxtodling i bygden och därmed en förbättring av kosthållet. Rotfruktsodling har genom tävlingar förts fram på många håll på sådant sätt att de bästa metoderna tillämpats med ty åtföljande goda resultat. Man finner sålunda idag skickliga rotfruktsodlare i bygder, där dessa kulturväxter tidigare ej prövats. En viss liten avgränsad produktionsuppgift för gården, potatisodling, för att ta ett exempel, omspänner en hel serie arbeten från gödslingen och plöjningen till upptagning och sortering. Vid tävlingarna går det praktiska arbetet och de teoretiska studierna hand i hand och de klargöra därför på ett helt annat sätt än enbart teoretiska studier vad varje särskilt arbetsmoment betyder för ett gott slutresultat. Tävlingar i beteskötsel ha inte blott på enstaka gårdar givit som resultat ökad tillgång på billigt prima foder, utan de lyckade resultaten ha verkat stimulerande i bygden, så att grannarna tagit efter. Man producerar bättre och billigare mjölk med skickliga och intresserade djurvårdare och mjölkare än med mindre skickliga

och intresserade sådana. Tävlingar i mjölkning och ladugårdshygien äro därför av ekonomisk betydelse. Man tillför gårdens gröda ökad mängd av värdefull växtnäring, sedan tävlingar i gödselvård lockat fram den förstklassiga behandlingen av gårdens gödseltillgångar. Flickornas kursdagar i hemmen och tävlingar på hemarbetets område ha, enligt de kvinnliga ungdomskonsulenternas enstämmiga vittnesbörd, märkbart förändrat livsföringen i många hem.

Jag känner ingen annan grupp av ungdom som på detta sätt kan under ungdomsåren i samband med sin utbildning njuta av den underbara stimulans som en verklig insats för gårdens ekonomi och familjens framtid utgör. "Hinc robur et securitas", sade de gamla romarna, och man må med skäl medge, att ur detta säregna bildningsarbete bör spira upp en glad och hoppfull inställning till jordbruket och en fast tro på egen kraft. Men inte blott på egen kraft. Den moderna jordbrukaren är inte som Geijers odalbonde blott en man för sig. Han är en länk i den allt starkare sammansvetsade kedjan av jordbrukets yrkesutövare. Redan klubbungdomarna få vanan vid samarbete med yrkeskamraterna i blodet. Gemensamt köper man utsäde, gödsel m. m., gemensamt säljer man sina produkter. Skolningen av föreningsbonden börjar sålunda redan vid 12-årsåldern och fortsätter i klubben och J. U. F.-avdelningen under hela ungdomstiden.

Studiearbetets etapper.

Ett visst system i lantungdomens studiearbete har efter hand utbildats. Det försiggår nu, då det är som bäst, i etapper, betingade och beroende av varandra. Etapperna äro: klubbverksamhet i tidiga år, därefter arbetstävlingar, sedan yrkeskolan och slutligen studiearbete och en mångsidig kursverksamhet med utnyttjande av hushållningssällskapens, hemslöjdsföreningarnas och andra specialorganisationers undervisningskurser. Till detta system hör också korrespondensundervisningen, som närmast ansluter sig till studiecirkelns verksamhet. Korrespondensundervisningen betecknar liksom radion för

bygdernas isolerade ungdom en bildningsmöjlighet, som bryter udden av den ekonomiska svårighet, som bristen på högre skolformer på landsbygden utgör.

*Kärlek till jorden och yrket ger kraft
till livsgärningen.*

Då vårt förbund bildades, satte vi som det primära målet att sträva mot redan för den uppväxande ungdomens del: kärlek till jorden och yrket. Vår mening var denna: en ungdom som av födsel och fostran anammat den rätta kärleken till jordbruk och lantliv, hämtar kraft härur, går till verket med något av bonden Paavos anda och slår sig igenom. Många nu medelålders män och kvinnor ha betygat, hur deras liv fick sin inriktning genom uppväxtårens klubbverksamhet. Den egna växtodlingen förde med sig en vag men lockande inblick i växtlivets under. Det var en stolt känsla att redan som 12-åring liksom far ha en egen inkomst från egen jord. Livet fick innehåll och mening. Det blev ett spännande äventyr, och många buro med sig fram mot den mognande mandomen en undermedveten men klarnande känsla av att det främsta bland nöjen är inte passivitet, biograf, åskådande utan aktivitet, verksamhet i en uppgift, för ett mål.

Vår studietävling "Gården och släkten" låter deltagarna skriva, med ledning av ett omfattande frågeformulär, en uppsats om gården och en om släkten. Ungdomen är inte böjd för att blicka bakåt. Den är på resa framåt och vill helst, som naturligt är, söka få en överblick av den väg som väntar. Men den som upptäckt, att starka trådar binda honom vid många generationer av förfäder och deras gärning på fädernegården, han nystar gärna under hela sitt liv upp dessa trådar. Han blir en länk i en kedja och därför får han ansvar inför gånga släktled och kommande.

Hembygdskänslan är knoppen till den blomma, som heter fosterlandskärlek. Det primitiva stadiet är stenåldersmänniskans och barnets fäste vid boplatsen, hemmet. Denna utvecklas till den kärlek och solidaritet som koncentreras kring byn

och bygden. Sverige blev Sverige först genom årtusendens födslovånda. Av de spridda hemmen blev en bygd. Av byar och bygd blev småriken. Av småriken blev Sverige. Barnet kan ej famna begreppet fosterland och fosterlandskärleken blir långt senare toppen av den byggnad som murades av kärleken till "marken och stenarna där barn jag lekt".

Till 25-årsjubileet nu i juni månad genomförde förbundet en släktgårdsinventering för hela landet i samarbete med Sveriges Lantbruksförbund och Samfundet för Hembygdsvård. Det syn-tes oss av betydelse, att ungdomen i möjligaste mån själv forskade i sina gårdars historia och sökte tränga bakåt genom släktleden för att få fram en släkttavla. Släktgårdsdiplomet erhöles, då man fått bevis för minst 200-årigt innehav av gården, och sådant diplom har närmare 900 gårdar erhållit. Den ungdom som ser detta diplom på hemmets vägg med namnen på alla kända ägare — förfäder, kommer helt säkert att känna nya starka band knytnas mellan sig själv och fädernegården. För vår jordbrukarungdom bör det också kännas som en styrka att leva i ett land, där bondebefolkningen allmänt varit bofast och rofast på samma jord i århundraden.

Arbetstävlingen) är en lovsång till arbetets ära.*

För oss i Sverige ha jordbrukarungdomens arbetstävlingar, vilka vunnit stor popularitet och spridning, blivit ett betydelsefullt led i den mera vuxna ungdomens utbildning. Enbart inom J. U. F. ha 150 000 unga deltagit i tävlingar och dessa ha tagits upp som arbetsform även i politiska föreningar och därigenom vunnit än mera spridning. Tävlingarna ha inte bara bidragit att höja yrkesskickligheten. Framför allt vågar jag säga ha de utlöst en kunnandets glädje. Det simpla jordbruksarbetet, som enligt gammal tanke vem som helst kunde på ett tillfredsställande sätt gå i land med, har blivit ett kvalitetsarbete och därför oväntat glädjefyllt. Det har fått respekt, ty det har visat sig att vem som helst blir inte en skicklig mjölkerska eller plöjare. Här fordras begåvning, handlag, in-

*) Konkurrencer omfattende praktiske Arbejder.

trasse och träning. Tusentals åskådare kunna samlas för att se en slåttertävling. Det är något av god sport, men framför allt betyder denna bygdefolkets eniga samling, av gamla och unga, kring ett enkelt jordbruksarbete utfört av en handfull pojkar, en hel liten social revolution, genom vilket jordbrukets sociala värde kommer till sin rätt. Arbetstävlingen är en lov-sång till arbetets ära.

Landsbygdens problem — en kulturfråga.

Landsbygdens problem är av ekonomisk och social natur, det är också en kulturfråga i mer inskränkt mening. Lantungdomen ställdes andligen hemlös och desorienterad, då den nya tidens amerikaniserade och nivellerande jämnstrukenhet skövlade den bondekultur, som under århundraden stilla rests på solid grund. De enklaste, torftigaste hem under sotad ås ägde sin primitiva men stolta skönhet, musiken: låtarna och visan, ägde sin, och den syntes av andlig odling, som traditionsbunden tro och sed udgjorde, bar sitt av svensk natur och strävsamt arbetsliv vid jorden präglade adelsmärke.

Vi ha aldrig tänkt oss att återinföra gamla tiders sedvänjor. Gärna dansa vi de gamla folkdanserna, spela bygdernas gamla låter og kläda oss till fest i de vackra bygdedräkterna. Men vår uppgift är inte en återgång till våra förfäders livsföring. Inte heller vilja vi göra oss kulturellt urarva. Vår uppgift är däremot att lära känna vårt arv och sålunda ta emot detta arv för att så på naturlig väg bygga vidare med utnyttjande av det värdefulla bland den nya tidens kulturtillgångar. Vi eftersträva att behålla konturerna av gamla tiders grovhuggna men rena ansikte i stället för att falla till föga för den moderna livsföringens slappa och konturlösa ansikte. Liksom svensk hemslöjd förstätt att bygga upp modern hemslöjd på gammal grund, så är det bondeungdomens uppgift att på olika områden gå en liknande väg. Våra studiecirklar skola upplåta för oss den klassiska och moderna litteraturens skatter för att därigenom göra vår inre människa rikare och för att ge oss medel i händerna att skapa skönhet och trivsel åt livet i lant-hem och byar. En svensk bondpojke ser annorlunda ud nu än

för 25 år sedan. Vi känna alla skillnaden. Denne sitter inte blott i kläder och uppträdande. Vi tro också att den är förankrad i en personlighetsklyvning hos en elit av jordbrukets ungdom. Föreningslivet och bygdegårdarna ha brutit isoleringen. En fläkt av sund ungdomsglädje sveper över landsbygden, och ungdomens glada fester ha alltmer tagit avstånd från de enklare tivolinöjernas tingel-tangel och äro på god väg att få en egen prägel av värdig och sund ungdomsglädje.

Vår rörelse utgör sålunda en sammankoppling av en fosterande verksamhet för uppväxande ungdom och ett utan avbrott därefter följande bildningsarbete för vuxen ungdom. Det hela vill vara ett kulturarbete med rot i den enskildes verksamhet för sin egen individuella utveckling. I en tid då så mycket rivs ned hotar kulturell nivellering det mest positiva och uppbyggande elementet: individens egenart, som det är hans plikt att ta vara på och utveckla. Vår lantungdom skall gå till sitt livsverk i stolt medvetande om att dess verk skall vara att bygga upp sin egen personlighet, moraliskt stark och fri och att därigenom skapa det bästa och starkaste virket för den byggnad som representerar vår framtida materiella och andliga kultur.

"De väldiga herrar med skri och med dån
slå riken och byar omkull.

Tyst bygga dem bonden och hans son,
som så uti blodbestänkt mull."
